

TEKİRDAĞ MERKEZ İLÇE AĞZINDA ALINTI KELİMELER¹

İlker TOSUN²

Özet

Doğu Trakya, Türkiye'nin kuzeybatısında bulunmaktadır. Bu bölgede beş şehir yer alır: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul (Avrupa yakası), Çanakkale (Gelibolu ilçesi). Doğu Trakya'da Rumeli ağızlarının doğu kolu konuşulmaktadır. Genellikle, Doğu Trakya'da Gacallar; Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya (Eski) göçmenleri; Tatarlar, Pomaklar, Dağlılar, Yörükler ve Romanlar (Çingeneler) yaşamakta ve Türkiye Türkçesi ağızlarından birisini konuşmaktadırlar. Tekirdağ, Doğu Trakya bölgesinin güneydoğu bölümündedir ve (İstanbul hariç tutulursa) bölgenin nüfus bakımından en kalabalık şehridir. Tekirdağ merkez ilçe ağızında çok sayıda Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca, Almanca, Latince, Rumca, İtalyanca ve Bulgarca vb. alıntı sözcük mevcuttur. Bu alıntı sözcüklerde birtakım fonetik farklılıklar bulunmaktadır. Bu çalışma bu fonetik farklılıkları araştırmayı ve bu sözcüklerin alıntılındığı dilleri göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tekirdağ merkez ilçe ağızı, alıntı kelimeler, ses bilgisi, dil ilişkisi, Doğu Trakya

LOAN WORDS IN TEKIRDAG CENTRAL DISTRICT DIALECT

Abstract

The region called East Thrace is in the northwest of Turkey. There are five cities in this region: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Istanbul (European side) and Çanakkale (Only Gelibolu region). The east branch of Rumelia dialect is spoken in the cities, which are in this region. Generally, in East Trace, "Gacals", "immigrants from Bulgaria, Greece, Romania, Yugoslavia (former)", "Tatars", "Pomaks", "Dağlılar" (Mountaineers), "Yörüks", "Gypsies" live and speak a kind of Turkish dialect. Tekirdağ is in the southeast part of East Thrace and it is most populous city (except Istanbul) in this region. In Tekirdağ dialect, there are several loan words from Arabian, Persian, English, French, German, Latin, Romaic, Italian, Bulgarian etc. These loan words have some phonetic differences in Tekirdağ dialect. This paper aims to search these phonetic differences and etymology of these loan words.

Key Words: Tekirdağ central district dialect, loan words, phonetics, language contact, East Thrace

¹ Bu bildiri 2003 yılında savunulan "Tekirdağ Merkez İlçe ve Ağızları" adlı tezimizden türetilmiş olup, 2011 yılında IV. Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı'nda sunulmuştur.

² Dr. Öğr. Üye., Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, eposta: ilker.tosun@klu.edu.tr

1. Tekirdağ ve Tekirdağ Ağzı

Çalışmaya konu olan Tekirdağ; Edirne, Kırklareli, İstanbul (Rumeli yakası) ve Gelibolu'yu içeren Doğu Trakya bölgesinde yer almaktadır. M.Ö. 1200'lü yıllardan beri bir yerleşim sahası olan Tekirdağ, önceleri Trak kabilelerinin, sonraları sırasıyla Yunan şehir devletlerinin ve kolonicilerinin, Perslerin, Slavların, Avarların, Peçeneklerin, Bulgarların ve Emevilerin hâkimiyet kurduğu bir bölge olmuş; çeşitli kültürlerle kimi zaman uzun süreli, kimi zaman ise geçici olarak ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı egemenliğine kadar Roma ve Bizans tarafından idare edilen bölge, haclı seferleri sırasında bir süre İstanbul ile birlikte Latinlerin elinde kalmıştır. Çimpe Kalesi'nin Osmanlılar tarafından bir ileri harekât üssü olarak kullanılması, Doğu Trakya bölgesinin zamanla Türk hâkimiyetine girmesine neden olmuş; Edirne'nin fethinden sonra Tekirdağ bölgesi de Osmanlı topraklarına katılmıştır (Tosun 2003: 1-3).

Osmanlı döneminde gerek İstanbul'un gerek Edirne'nin bir hinterlandı olarak varlığını sürdüren Tekirdağ şehri, tüm Doğu Trakya bölgesinde olduğu gibi Osmanlı Devletinin Balkanlarda toprak kaybetmesi ile meydana gelen tersine göçlerden oldukça etkilenmiştir. Osmanlı Devleti 1689'dan itibaren bir muhacir meselesi ile karşı karşıya kalmış, bununla birlikte muhacirlerin en önemli kitlesel göç hareketleri 1828-1829 ile 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşlarından sonra yaşanmaya başlamıştır. 93 Harbi olarak tarihe geçen 1877-1878 savaşının ardından bölge halkının büyük bir bölümü muhacir konumuna düşmüş; yaklaşık 1.200.000 Müslüman Türk, yurtlarını terk ederek Varna, Şumnu, Edirne, Makedonya ve İstanbul gibi merkezlere yığılmıştır (Ağanoğlu 2001: 33). Göçmenlerin bir kısmı İstanbul üzerinden, diğer kısmı ise Varna, Tekirdağ, Dedeağaç ve Selanik gibi Rumeli sahilindeki liman ve iskelelerden Anadolu'ya geçmiştir. Muhacirlerin akını 1912-1913 Balkan Savaşlarının ve 1. Dünya Savaşının ardından daha da hız kazanmış ve özellikle Doğu Trakya bölgesi her açıdan yok olmanın eşiğine gelmiştir (İpek 1994: 172). Hem Balkan Savaşlarından, hem de Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan sonra yaşanan mübadeleler tüm Trakya bölgesini etnik açıdan büyük ölçüde değiştirmiştir. 1923-1938 arasındaki dönemde Bulgaristan'dan 180.979, Yugoslavya'dan 111.273 ve Romanya'dan 113.760 göçmen Türkiye'ye gelmiştir (Duman 2009: 473-490). 1950-51 göçleri, 1989 göçü batıdan doğuya, Rumeli'nin diğer bölgelerinden Doğu Trakya ve Anadolu'ya yaşanan son kitlesel Türk göçleri olarak değerlendirilebilir.

Her bir göç dalgası, Trakya'da meskûn Türk halkını "yerleşik" olmaya fırsat vermeden Anadolu'ya doğru sürmüştür. Bir tür kavimler göçü etkisi gibi, düşman süngüsünden kaçan bu halkla beraber, Trakya halkı da İstanbul ve Marmara bölgesindeki civar illere doğru göç etmek zorunda kalmıştır. Özellikle Edirne, Kırklareli, Tekirdağ illeri ile Gelibolu, Çatalca ve Silivri gibi ilçelerde yerli nüfusun bir kısmı, patlak veren her savaştan sonra, işgal ordularının önünde Anadolu'ya göç etmiş (İpek 1999: 28; Halacoğlu 1995: 47), onlardan boşalan yerlere Rumeli göçmenleri yerleştirilmiştir.

Sonuç olarak bu durum gerek Doğu Trakya'nın, gerek Tekirdağ'ın etnik yapısının oluşmasında en belirgin etken olmuştur. Bölge halkı, son yıllarda hızlı bir şekilde artış gösteren iç göçle Anadolu'dan bölgeye yerleşen kitle bir tarafa bırakılırsa, yakın zamana değin kendisini *yerli* (Gacal) ve *muhacir/macur* (Bulgaristan, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, Kırım) ya da Pomak, Tatar, Arnavut, Boşnak, Roman vb. olarak tanımlamaktaydı. Ancak zaman içerisinde

bölgenin evlilikler gibi iç dinamikleri nedeniyle *yerlilik* ve *göçmenlik* mefhumu belirginliğini kaybetmiş; günümüzde kendisini bilhassa Tekirdağ'da gösteren iç göçün etkileri belirginlik kazanana kadar Doğu Trakya'da *oldukça* homojen bir nüfus meydana gelmiştir. Böylelikle bölgede konuşulan ağızlar özellikle son yirmi yılda kitle iletişim araçlarının, sosyal medyanın ve eğitim-öğretimin hızlandırıcı etkisi nedeniyle fonetik ve morfolojik açıdan birbirlerine yaklaşılmaya başlamıştır. Bu duruma ilk dikkat çekenler 1946 yılında Selahattin Olcay; 1959 yılında ise Janos Eckmann ve Mecdut Mansuroğlu'dur. Selahattin Olcay, "Doğu Trakya Yerli Ağızı" adlı çalışmasında şunları söylemektedir:

"İncelememizin sonuçlarına göre, Doğu Trakya yerli ağızı kendi özelliklerinden uzaklaşma yolundadır ve tabii bu hal bugün daha da ilerlemiş olmalıdır. Bu değişme, diğer bütün ağızlarda olduğu gibi, radyo, basın, okul ve ulaştırmanın gelişmesi sonunda şehirlerle olan temasın kolay ve sıklığı yüzünden, yazı dilimize doğru bir seyir takip etmektedir (Olcay 1995: 3)".

Janos Eckmann ve Mecdut Mansuroğlu da bölgede yapmış oldukları araştırmaları kapsayan "1959 Yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu" adlı çalışmalarında şu öngöründe bulunmaktadır:

"Trakya'nın başka yerlerinde olduğu gibi, Edirne ve Kırklareli'nde de yerli ahali çok azalmıştır. Bu şehirlerin şimdiki ahalisinin büyük çoğunluğunu çeşitli tarihlerde Balkanlar'dan gelen göçmenler teşkil etmektedir. Bu durum karşısında asıl Edirne ve bilhassa Kırklareli ağızları sönmek üzeredir ve herhalde pek uzak olmayan bir gelecekte, göçmen ağızları ile karışarak, yerini yeni bir ağıza bırakacaktır (Eckmann, Mansuroğlu 1959: 1)".

Bu nedenle 2002-2003 yılları arasında, Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden yapmış olduğumuz derlemeler, yukarıda zikredilen öngörülerin büyük ölçüde gerçekleşmiş olduğunu bize göstermiş; bölgede tek bir tane mi, yoksa birden fazla mı ağız konuşulduğu konusunda bizi temkinli olmaya sevk etmiştir. Çalışmada ihtiyatlı davranarak Gagal, Bulgaristan ve Yunanistan göçmenlerini ayrı bir ağız olarak değerlendirmiş³ ve bu ağızların arasında o dönemde mevcut olan fonetik, morfolojik farklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ancak Tekirdağ'a Balkanlardan gelen dış göç kesilmiş olsa da, şehir son yıllarda büyük bir hızla artış gösteren iç göçün hedefi olmuştur; çalışmanın üzerinden geçen 15 yıl zarfında, İstanbul'un Rumeli kısmı istisna edilirse, Tekirdağ'ın nüfusu, bölgenin diğer şehirleri olan Edirne ve Kırklareli'ne göre adeta bir sıçrama yaşamıştır. Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2000-2017 tarihleri arasındaki nüfus artış hızını içeren istatistiklerine göre Edirne'nin nüfusu 392.134'ten 406.855'e; Kırklareli'nin nüfusu 323.437'den 356.050'ye çıkarken Tekirdağ'ın nüfusu neredeyse iki kat artarak 577.812'den 1.005.463'e yükselmiştir⁴. Bunda şehrin İstanbul'a olan yakınlığı, Çorlu ve Çerkezköy gibi sanayileşmiş yerleşim birimlerine sahip olması vb. büyük etkendir⁵.

³ Yapılan çalışma sadece merkez ilçeyi kapsadığı için, şehrin diğer ilçe ve köylerinde yaşayan Tatarlar, Pomaklar ve Romanlar gibi diğer etnik unsurlar kapsam dışı bırakılmıştır.

⁴ TÜİK istatistikleri için bkz. <https://biruni.tuik.gov.tr/ilgosterge/?locale=tr>, Erişim tarihi: 10.11.2018

⁵ Bu nedenle Tekirdağ 2012 yılında büyükşehir belediyesi statüsü kazanmış, idari yapılanması değişmiştir. 2012'den önce merkez ilçeye beraber 8 ilçeye sahip olan Tekirdağ bugün "Çerkezköy, Çorlu, Ergene, Hayrabolu, Kapaklı, Malkara, Marmara Ereğlisi, Muratlı, Süleymanpaşa, Saray ve Şarköy" ilçelerine bölünmüş ve tüm köyler bu ilçelerin mahallesi olarak kabul edilmiştir.

Çalışmanın amacı, güncel bilgilerin ışığında önemli bir nüfus hareketliliğinin etkisi altında kaybolma tehlikesi yaşayan Tekirdağ merkez ilçe ağzında kullanılmış veya kullanılmaya devam eden alıntı sözcüklerin fonetik özelliklerini tespit etmek ve bu sözcüklerin hangi kaynak dillerden veya aracı dillerden alındığını göstermektir. Araştırmanın sonunda kaynak kişilerin isimleri ve bu sözcüklerin geldikleri dile göre listesi belirtilmiştir.

2. Alıntı Sözcükler

Çeşitli toplumsal nedenlerle ulusların, dolayısıyla kültürlerin arasındaki etkileşim mutlak bir surette kendisini dilde de göstermektedir. Dil biliminde “dillerarası etkileşim” ya da “dil ilişkileri” (language contact) gibi isimlerle ifade edilen bu durum, *etkileyen* ya da *etkilenen* dillerin söz varlığı incelemeleri ile belgelenebilmektedir. Çeşitli çalışmalarda *alıntı*, *alınma*, *misafir*, *ödünç*, *kopya sözcük* gibi farklı biçimlerde adlandırılan yabancı sözcükler, bu kültürel etkileşim neticesinde kaynak dilden alıcı dile; kimi zaman da aracılık vazifesi üstlenen alıcı dilden başka bir dile geçebilmektedir.

Araştırmacılara göre diller arasındaki bu sözcük alışverişi insanlık tarihi ile yaşıttır. Yeryüzünün bütün dilleri gereksinim duydukları, çoğu zaman, kendi dillerinde bulunmayan kimi sözcükleri birbirlerinden almışlardır. Yabancı dillerden sözcüklerin, sözcük çevirilerinin, deyimlerin ve terimlerin alınması ödünçleme olarak adlandırılmaktadır. Yeryüzünde bütün diller şu ya da bu ölçüde başka dillerle sözcük alışverişinde bulunmuşlardır. Kimi dillerde yabancı sözcüklerin oranı %50’yi geçebilmektedir. İngilizcenin söz varlığının %50’si Latin, %15 Grek (Antik Yunanca) %10’u diğer, ancak %25 Anglosakson yani %75 yabancı kökenlidir. Yapı bakımından Hint-Avrupa dilleri ailesinin bir üyesi olan Farsçanın söz varlığının çok büyük bir bölümü Arapça kökenlidir. Kimi diller ise neredeyse özgün söz varlıklarını bütünüyle yitirerek baskın dilin sömürgesi durumuna düşebilir ve bu durum bir süre sonra normalleşebilir (Eker 2009: 175).

Türkler, erken dönemlerden itibaren gerek ticari, gerek dini, gerek siyasi nedenlerle kendisine komşu olan halklar ile bir kültürel alışveriş içerisinde olmuş, o komşu halkların dillerinden Türk dilinin söz varlığına pek çok kelime girmiştir. Bu kelimelerin sayısı ve hangi dillerden alındığı, kurulan kültürel ilişkinin niteliğine ve etkileşim içerisinde bulunan halklara göre çeşitlenmektedir.

Doğan Aksan, Türk dilindeki alıntı kelimelerin oranı hakkında şu bilgileri vermektedir: “Türkçenin en eski belgeleri olan Orhun Yazıtlarında alıntılanan kelimelerin oranı %1’in altındadır. Yabancı kültürlerle sıkı ilişkilerin kurulduğu bir evrenin dili olan Uygurcada ise %2-5 (kimi yerlerde %12’ye kadar çıkmaktadır) arasında değişmektedir. İslamlık sonrasında Kutadgu Bilig’de alıntı kelimelerin ortalama oranı %1,9, bundan yaklaşık iki yüzyıl sonra yazılan Atabetü’l Hakayık’ta ise %20-26 arasında değişmektedir (Aksan 1977: 344)”.

Kamile İmer, 13.-15. yüzyıllarda Anadolu’da gelişen Türkçede, aynı anlama gelen Arapça, Farsça ve Türkçe sözcüklerin kimi zaman gereksiz yere yan yana, kimi zaman değişik dizelerde ve yerlerde vezin kaygısıyla birlikte kullanıldığını ifade ederek, bu dönemde Sultan Veled’in İbtidānāme’sinde ödünçleme oranının %13 olduğunu, Yunus Emre’de ise %13-22 arasında değiştiğini ifade etmektedir. İmer, Osmanlı Divan edebiyatının klasik döneminde, Baki’nin

eserlerinde ödünçlemenin %65 oranına çıktığını, Tanzimat edebiyatı döneminde ise Namık Kemal'de %62'ye ulaştığını belirtmektedir (İmer 1998: 105).

Günümüzde Türk yazı dilleri, varlıklarını sürdürdükleri coğrafi bölgedeki diğer diller ile hem kelime almaya, hem de vermeye dayalı çift yönlü bir ilişki içerisinde. Bu dil ilişkileri, kültürel etkileşimlerin gerçekleşme yönüyle doğrudan ilgilidir. Genel olarak Türk dili, birer küresel kültür ve iktisat dili haline gelmiş olan İngilizce ve Fransızcadan; İslam dininin etkisiyle Arapça ve Farsçadan kelimeler almıştır. Rusya'da varlığını sürdüren veya daha önceden SSCB bloğunda yer almış Türk topluluklarında ise resmi dilde Rusçanın izleri hala görülmektedir. Tuva Türkçesi ve Yakutça gibi Türk lehçelerinde geçmişten günümüze kadar Moğolcadan kelimeler alıntılındığı; Bulgaristan, Yunanistan, Moldova, Kosova, Makedonya, Almanya gibi ülkelerde yaşayan Türklerde ise bu ülkelerin resmi dillerinden kelimeler alındığı tespit edilebilmektedir.

Yabancı sözcüklerin yazı dili ve ağızlar arasındaki ilişkisi de dikkat çekicidir. Bir dildeki yabancı sözcükler sadece yazı dili üzerinden ağızlara geçmez. Bazen yazı dilinde bulunmayan ama ağızlarda çeşitli nedenlerle varlığını sürdüren alıntı sözcüklere rastlamak mümkündür. Bu durumun görünen iki nedeni olabilir. Bunlardan ilki o ağız bölgesinde çok dilliliğin hâkim olmasıdır. Buna Erzurum ağzında yer alan Ermenice sözcükler örnek olarak gösterilebilir (Meinz 2009: 89). Aynı yaşam alanını paylaşan iki etnik unsur arasında böyle bir dil etkileşimi çift yönlü olarak kaçınılmazdır. İkinci neden ise bölgeye gelen göçmenlerin, tabiri caizse heybelerinde getirdikleri sözcüklerdir. Bu sözcükler başka kaynak dillerden göçmen ağızlarına intikal etmiş ve yerli ağızlara, kimi zaman da yazı diline geçişleri böylece mümkün olmuştur. Buna örnek olarak da gerek Doğu Trakya'da, gerek Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde varlığını sürdüren Bulgaristan ve Yunanistan göçmenlerinin ağızlarında muhafaza ettikleri Bulgarca ve Yunanca sözcükler verilebilir.

Tekirdağ merkez ilçe ağzında tespit edilen alıntı sözcükler ve bunların fonetik özellikleri şöyle gösterilebilir:

3. Ünlüler İle İlgili Ses Olayları

3.1. Ünlü Düşmesi (Ünlülerin Sıfırla Nöbetleşmesi)

Ünlü düşmesi, sözcüğü oluşturan ünsüzlerden birinin kaybolmasıdır. Türkçede iki heceli kimi sözcükler ünlü ile başlayan ek aldıklarında, orta hecede kalan dar ünlüler, özellikle organ adlarında düşer. Bunun nedeni orta hece ünlüsünün vurgusuz olmasıdır. Yabancı kökenli “emir, fikir, şükür, zehir, keşif, kayıp, nakil” vb. sözcükler, ünlü ile başlayan ek almaları durumunda ikincil dar ünlüleri düşmesiyle, kökenlerindeki özgün şekillere geri dönerler. Bazen de Far. mümiya > TTR mumya örneğinde olduğu gibi özgün dar ünlü kalıcı olarak düşebilir (Eker, 266). Ünlü düşmesi (elision) Türk dilinde, söz başında (apheresis), söz içinde (syncope) ve söz sonunda (apocope) meydana gelmektedir. Tekirdağ merkez ilçe ağzında yabancı kelimelerde ünlü düşmesi, daha çok söz içinde meydana gelmekte; söz başında ve sonunda ise az sayıda örnekte tanıklanabilmektedir. Derleme bölgesinde söz içinde genellikle düz-dar /i/ ve /ı/ sesleri ile düz-geniş /a/ ve /e/ ünlüleri düşmektedir.

3.1.1. Kelime Başında Ünlü Düşmesi:

- şarpa (< écharpe, Fr.; TS 2005: 654, SY/BG, ZK/BG)

3.1.2. Kelime Ortasında Ünlü Düşmesi:

- **ceryan** (<ceryān Ar.; TS, 360; ZK/BG)
- **däre** (< dā'ire, Ar.; TS, 462; MS/BG, FK/G, HY/YG)
- **esret** (< esaret, Ar.; TS, 648; HK/BG)
- **galba** (<gālibā, Ar.; TS 724; MÜ/BG, KÖ/G, ST/G)
- **ğaste** (<gazetta, İt.; TS, 909; ZK/BG, HY/YM)
- **kapaste** (<capacité, Fr.; TS, 1067; OY/G)
- **pasport** (<passeporte, Fr.; TS, 1580. HY/YG)
- **paytāt** (<pāy+taht, Far.+Far; TS, 1587; BK/G)
- **üniverste** (<université, Fr.; TS, 2058; HÜ/G, MY/G)
- **vasfe** (< vazīfe, Ar.; TS, 2082; ZK/BG)
- **vasta** (<vāsīta, Ar.; TS, 2081; MÜ/BG)
- **viste** (< visita, İt.; TS, 2095; İTE/BG)

3.1.3. Kelime Sonunda Ünlü Düşmesi:

- **anadol** (< anatoli, Rum.; Klein 1966: 71; MY/G)

3.2. Ünlü Türemesi

Ünlü türemesi (anaptyxis) sözcüğün özgün biçiminde bulunmayan bir ünlünün sonradan çeşitli seslik nedenlerle ortaya çıkmasıdır. Özellikle ana dilin ses dizgesine uymayan alınma sözcüklerde, iki ya da daha fazla ünsüz arasında kısa bir ünlünün türemesi, hece yapısının kolaylaşmasını, yani yerleşmesini sağlamaktadır (Eker, 266). Ünlü türemesi de tıpkı ünlü düşmesi gibi söz başında (prothesis), söz içinde (epenthesis) ve söz sonunda (epithesis) meydana gelmektedir. Tekirdağ merkez ilçe ağzında Türk dilinin pek çok sahasında olduğu gibi ön seste /s/ ve /r/ bulunan yabancı sözcüklerde, söz başında ünlü türemesi görülmektedir⁶. Derleme bölgesinde söz içinde ünlü türemesi, daha çok iki ya da daha çok ünsüz bulunduran yabancı sözcüklerde ortaya çıkmakta; bu ünsüzlerin arasında /ı/ ve /i/ gibi dar ünlüler türemektedir. Alınma sözcüklerde sadece bir örnekte söz sonunda ünlü türemesi tespit edilmiştir ve bu durum, bu ağız bölgesinin karakteristik bir özelliği değildir.

3.2.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi:

- **istavrize** (< stabilisé, Fr., İTE/BG)
- **ışkıarta** (< scarto, İt.; TS, 916; YO/YM)
- **ıstavrot** (< Stuart, İsk. < Steward, İng., Klein, 1513; YO/YM)
- **urum** (< rūm, Ar.; TS, 1665; KÖ/G)

3.2.2. Kelime Ortasında Ünlü Türemesi:

- **ekistira** (<extra, Fr.; TS, 614; ZK/BG)
- **etiraf** (<etrāf Ar.; TS, 664; OY/G)
- **dırahat** (< dirahṭ, Far., Devellioğlu 1997: 188; HY/YM)
- **gurup** (< Krupp, Alm.; YO/YM)

⁶ Türkiye Türkçesi ağızlarında çok sayıda örneği tespit edilen bu türden sözcüklerin kimileri yazı dilinde de aynen kabul edilmiş ve sözlüklerde sözlükbirim olarak yer almıştır: örn. istimbot, istasyon, ispiyon vs.

- **moderin** (<moderne, Fr.; TS, 1405; ZK/BG)
- **pıres** (<presse, Fr., TS, 1625; HÜ/G)
- **oşteyin** (< Holştayn < Holstein Alm., HÜ/G)⁷

3.2.3. Kelime Sonunda Ünlü Türemesi:

- **şarpa** (< eşarp < écharpe, Fr.; TS, 655; SY/BG, ZK/BG)

3.3. Ünlü Değişmesi

Ünlü değişmesi, ünlülerin ya da ünsüzlerin ünlülere yapmış olduğu etki neticesinde, bir ünlünün nitelik değiştirmesi olayıdır. Ünlülerin ünlülere etkisi, ünlü uyumu olarak görülürken; ünsüzlerin ünlülere olan etkisi neticesinde ünlü kalınlaşması, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü yuvarlaklaşması ve ünlü düzleşmesi şeklinde ses olayları meydana gelmektedir. (Korkmaz 1992: 159). Tekirdağ merkez ilçe ağzında yabancı kelimelerde görülen ünlü değişmeleri kimi zaman kalınlık-incelik uyumu sağlarken, pek çok örnekte bu ses değişmeleri ünlü uyumunu bozmaktadır.

3.3.1. Art Ünlülerin Ön Ünlülere Nöbetleşmesi

a>e: Tekirdağ merkez ilçe ağzında özellikle Arapça ve Farsçadan alınmış olan kelimelerde bu öndamaksillaşma (palatalisation) ses olayı gözlemlenmektedir. “fedeyi”, “tene” ve “efedersin” sözcüklerinde ise a>e değişmesinin benzeşme nedeniyle ortaya çıktığı anlaşılmaktadır:

- **ağşem** (<ağşam, Soğd.; Eren, 1999: 6; MÜ/BG)
- **efedersin** (<afv+edersin, Ar.+TTR; TS, 25; İTE/BG)
- **fatme** (<fâtıma, Ar.; Devellioğlu, 252; İB/YG)
- **fedeyi** (<fidā‘i, Ar.; TS, 685; YO/YG)
- **kēyā** (<ked+ḥudā, Far.+Far.; TS, 1037; BK/G)
- **māsere** (<muḥāşara, Ar.; TS, 1415; OY/G)
- **tene** (<dāne, Far.; TS, 1899; MÜ/BG, KÖ/G)

u>ü: Tekirdağ merkez ilçe ve köylerinden derlenen metinlerde iki örnekte “u” ünlüsü incelenerek “ü” ünlüsüne dönüşmektedir. Özellikle bu ses olayı, kendisini hem Gacal hem de Göçmen olarak tanımlayan kaynak kişilerden derlenen metinlerde hüdüt < hudut” kelimesinde karakteristik bir özellik olarak tespit edilmektedir.

- **hüdüt** (<ḥudūt, Ar.; TS, 903; MÜ/BG, İTE/BG, KÖ/G)
- **şübe** (<şu‘be, Ar.; TS, 1874; HY/YG)

3.3.2. Ön Ünlülerin Art Ünlülere Nöbetleşmesi

a>a: /a/ ünlüsü Tekirdağ merkez ilçe ağzında sadece, bir seyirlik köy oyununun adı olan “cemał” sözcüğünde dil ardı mahreçli olarak normal /a/ ünlüsünden daha kalın telaffuz edilmektedir:

- **cemał** (< cemał, Ar.; TS, 357; MS/BG, BK/G, KÖ/G, MY/G)

⁷ <https://www.etymonline.com/word/holstein>, erişim tarihi: 14.10.2018.

e>a: Bu artdamaksıllaşma (velarisation) ses olayı, Tekirdağ ilçe ağzında, özellikle Arapça ve Farsça gibi yabancı dillerden alınan sözcüklerde görülmektedir. Alıntı kelimelerde bu ünlü değişmesi, kimi örneklerde kalınlık-incelik uyumu sağlamaktadır:

- **acab** (<‘aceb, Ar.; TS, 6; AŞ/BG, KÖ/G)
- **acamı** (<‘acemî, Ar.; TS, 6; MS/BG)
- **ataş** (<‘âteş, Far.; TS, 141; YO/YG)
- **barabarı** (<berâber+iz, Far. ; TS, 245; MK/BG)
- **ķaramursal** (<kara+mürsel, TTR+Ar.; TS, 1079; MK/BG)
- **nusratfaķı** (<nusret+faķih < Ar.+Ar.; Devellioğlu, 845; İTE/BG)
- **serencem** (<ser+encâm, Far.+Far.; TS,1733; MY/G)
- **şahzâde** (<şeh+zâde, Far.+Far.; TS, 1856; KÖ/G)

e>a ünlü değişimi, bazı alıntı kelimelerde ise kalınlık-incelik uyumuna aykırılık yaratmaktadır:

- **bilat** (< billet, Fr.; TS, 267; ZK/BG)
- **ķiramidi** (<ķiremit+i, Rum.; TS, 1186; MY/G)

i>ı: i>ı yönünde gelişen artdamaksıllaşma ses olayı alıntı kelimelerde Bulgaristan göçmenlerinden derlenen metinlerde ve Arapçadan dilimize girmiş sözcüklerde tanıklanabilmektedir:

- **nışan** (<nişân, Far.; TS, 1476; MÜ/BG)
- **ısmayılı** (<ismâ‘il+li, İbr., Devellioğlu, 452; İTE/BG)
- **vaķıt** (<vaķt, Ar.; Devellioğlu, 1135; MK/BG)

i>a: Bu artdamaksıllaşma örneği sadece Bulgarcadan Türk diline geçen, ağızların yanı sıra yazı dilinde de kullanılan “pakika” sözcüğünde görülmektedir:

- **pataķadan** (< patika+dan, TTR < pateka, Bulg.; TS, 1584; YO/YG)

ü>u: Bu ünlü değişmesi, göçmen ve Gacallardan derlenen metinlerde bilhassa “nūfus” kelimesinde karakteristik bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır:

- **ķaramursal** (<kara+mürsel, TTR+Ar.; TS, 1079; MK/BG)
- **nufuz** (<nūfuz, “nūfus”, Ar. TS, 1486; HÜ/G)
- **nufus** (<nūfūs, “nūfus”, Ar.; TS, 1486; MÜ/BG, ST/G, HY/YG)

3.3.3. Geniş Ünlülerin Daralması:

Ünlü daralması (breaking), benzeşme, daraltıcı ünsüzlerinin etkisi, kapalı é'nin /i/'ye gelişesi gibi seslik nedenlerle, geniş ünlülerin dar ünlü haline gelmesidir. Daralma Rumeli ağızlarının karakteristiklerinden birisidir (Eker, 267)

a>i: Bulgaristan göçmenlerinden derlenen metinlerde az sayıda örnekte tespit edilen bir ses olayıdır:

- **aķibinde** (<‘aķab+i+n+de, Ar.; TS, 46; MÜ/BG)
- **makidonya** (<makedonya, Rum.; TS, 1332; MK/BG)

e>i: Bu ünlü değişmesi, bu sahada Bulgaristan göçmenleri ile Gacallardan derlenen metinlerde örneklenmekte ve bilhassa alıntı kelimelerin ilk hecesinde görölmektedir.

- **ātizyen** (<artésien, Fr.; TS, 125; MY/G)
- **miranoz** < merinos, TTR < merino, İsp.; Klein, 966; İTE/BG)
- **miselā** (<meřelā, Ar.; TS, 1377; İY/G, MY/G)
- **mistan** (<mestān, Far.; Devellioğlu, 628; MK/BG)
- **nurittin** (nūreddin, Ar.; Devellioęlu, 845; HK/BG)
- **piydā** (<peydā, Far.; TS, 1602; MK/BG)
- **şitan** (<řeytān, Ar.; TS, 1862; MÜ/BG)

o>u: 70 yaş üstü kaynak kişilerden derlenen metinlerde karşımıza çıkan ve alıntı kelimelerde nadir örneklerle tanıklanabilen bir ses olayıdır:

- **suba** (<soba, Mac.; TS, 1882; MÜ/BG)
- **susa** (şose, TTR < chaussée, Fr.; TS, 1872; Aş/BG)
- **yuğuslavya** (<Yugoslav, Slav.; TS, 2197; OY/G)

u>ı: Tekirdağ ilçe ağzında sık olarak tesadüf edilen bir ses olayıdır. Bu ses olayı “yāmir < yağmur”, “ķabık <kabuk” ve “çavış <çavuş” gibi Türkçe kelimelerde gözlemlenebildiği gibi, alıntı kelimelerin son hecesinde de ortaya çıkmaktadır.

- **ķapıtlālā** (<kaput+larla TTR < capote, Fr.; TS, 1073; MK/BG)
- **ķarpız** (<ķarbüz, Far.; TS, 1092; MÜ/BG)
- **namlı** (<nāmlū, Far.; TS, 1455; KÖ/G, HY/YG)
- **sabın** (<řābūn Ar.; Devellioęlu, 904; ZK/BG)

3.3.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi:

i>e: Ölçünlü dilde bazı alıntı sözcüklerde yer alan /i/ sesi, Tekirdağ ilçe ağzında, /e/ olarak söylenmektedir:

- **keremit** (<kiremit, Rum.; TS, 1186; ST/G)
- **mezın** (<me‘zūn, Ar.; TS, 1389; HÜ/G)
- **selimiye** (<selimiye, Ar.; Devellioğlu, 932; ZK/BG)

u>o: Bu ses değişimi, özellikle Bulgaristan göçmenlerinden derlenen alıntı kelimelerin ilk hecesinde görölmektedir:

- **ķokelata** (<cocoletta, İt.; TS, 1247; ZK/BG)
- **ķölüba** (<kulbe, Far.; TS, 1252; ZK/BG)
- **ķomar** < ķimār, Ar.; TS, 1253, YO/YG)
- **omre** (<‘umre, Ar.; Devellioğlu, 1120; HK/BG)
- **yonan** (<yunan, Ar. < Grek. İones; Ayverdi 2011: 1366; KÖ/G)

ü>ö: Sadece Gacal ve Yunanistan göçmenlerinden derlenen metinlerde ve az sayıda örnekte tanıklanabilen bir ses olayıdır:

- **göyā** (<güyā, Far.; TS, 818; MY/G)
- **köfe** (<küfe, Rum.; TS, 1279; HY/YG)

3.3.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması:

Derleme bölgesinde yabancı sözcüklerde düz ünlülerin yuvarlaklaşması (rounding), sık rastlanan bir ünlü değişmesi değildir:

- **acemu** (<‘acemī, Ar; TS, 6; YO/YG)
- **kıoto** (<quota, Fr.; TS, 1223; ZK/BG)
- **östralya** (< Australia, Lat.; Klein, 130; YO/YG)

3.3.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi:

Düzleşme (unrounding), tıpkı yuvarlaklaşma gibi bu bölgede nadir örneklerde tanıklanabilen bir ses olayıdır:

- **abene** (<abonné, Fr.; TS, 4; ZK/BG)
- **bırava** (<bravo, İt.; TS, 316; ZK/BG)
- **şofer** (<chauffeur, Fr.; TS; 1871; YO/YG)

3.4. Ünlü Kısalması

Türk dilinde, boğumlanma süreleri bakımından normal ünlülere göre daha kısa telaffuz edilen ünlüler mevcuttur. Tekirdağ merkez ilçe ağzında, bilhassa “zāten” ve “ādet” gibi Arapçadan alınan bazı kelimelerin uzun ünlüsü, yarım ses değeri ile söylenmektedir:

- **^adetim** (<‘ādet, Ar.; TS, 22; MÜ/BG)
- **^ati** (<zāten, Ar., MÜ/BG, AŞ/BG)
- **^aten** (<zāten, Ar.; TS, 2225; MÜ/BG, OY/G, İN/G, OY/G)

3.5. İkiz Ünlü

İkiz ünlü, bir gramer terimi olarak, “aynı nefes baskısı altında boğumlanan ve tek bir ünlü değerinde olan çift ünlü” olarak tanımlanabilir (Korkmaz, 85). Türkiye Türkçesinin yazı dilinde ikiz ünlü mevcut değildir. Fakat “/ğ/, /h/, /v/, /y/” gibi ünsüzlerin kelime ortasında düşmesi neticesinde kelime içindeki ünlüler yan yana gelmekte ve diftong oluşturmaktadır. Türk dilinde “yükselen ikiz ünlüler”, “alçalan ikiz ünlüler” ve “eşit ikiz ünlüler” olmak üzere üç çeşit ikiz ünlü oluşumu bulunmaktadır. Tekirdağ ilçe ağzında alıntı kelimelerde, bu ikiz ünlülerden sadece “yükselen ikiz ünlü” ve “alçalan ikiz ünlü” tespit edilmiş “eşit ikiz ünlü” örneğine derleme metinlerinde rastlanılmamıştır:

Yükselen İkiz Ünlüler:

- **poan** (<point, Fr.; TS, 1630; ZK/BG)
- **tuaf** (<tuhaf, Ar.; 2006; MÜ/BG)

Alçalan İkiz Ünlüler:

- **austos** (<agustus Lat.; 30; HÜ/G)
- **daul** (<tabl, Ar.; TS, 477; MY/G)
- **veyaut** (<ve+yā+hod, Ar.+Far.; TS, 2090; OY/G)
- **yaudi** (<yehūdī, Ar. TS, 2109; MK/BG)
- **yautta** (<yā+hod da, Far. + TTR; TS, 2019; MÜ/BG)

4. Ünsüzler İle İlgili Ses Olayları**4.1. Ünsüz Türemesi**

Ünsüz türemesi, kelime başında, ortasında ve sonunda çeşitli nedenlerle, kelimenin bünyesinde olmayan bir ünsüzün türemesidir. Bu ses olayı ünsüzün türediği yere göre sözcük başında (protez), içinde (epentez/anaptiksiz) ya da sonunda (paragog) görülür (Eker, 270). Ünsüz türemesi, Tekirdağ ilçe ağzında ise bilhassa kelime başında ve kelime ortasında meydana gelmektedir. Ön seste ünsüz türemesi, ünlü ile başlayan kelimelerin ön hecelerindeki vurgusuz veya zayıf kelime başı ünlülerini koruma vb. gibi seslerle /y, h, v/ gibi boğumlanma noktaları zayıf ünsüzlerin türemesi olayıdır (Korkmaz, 119). Derlenen metinlerde alıntı kelimelerde /h/ ve /y/ ünsüzünün türemekte ve /h/ ünsüz türemesi bu saha için karakteristik bir özellik göstermektedir.

- **hallā** (<Allah, Ar.; TS, 77; MÜ/BG)
- **hārif** (<‘ārif, Ar.; TS, 118; MY/G)
- **harş** (<arche, Fr.; TS, 124; MDD)
- **hırk** (<ırk, Ar.; TS, 913; BK/G)
- **yesir** (<esir, Ar.; TS, 650; MS/BG)

Türkçede özellikle yabancı kelimelerin içseslerindeki boşluğu (hiatus) ortadan kaldırmak üzere /y/, az sayıda sözcükte de /v/ ünsüzleri yazıda gösterilmektedir (Eker, 270). Tekirdağ merkez ilçe ağzında özellikle Arapça kelimelerde, söz içinde iki ünlünün arasında özellikle /y/ ünsüzünün türediği görülmektedir:

- **ayle** (<‘a’ile, Ar.; TS, 45; MÜ/BG)
- **dāyire** (<dā’ire, Ar.; TS, 462; HY/YG)
- **ismayıl** (<ismā’il, İbr.; Devellioğlu, 452; ST/G)
- **müsāyit** (<müsā’it, Ar.; TS, 1438; MÜ/BG)
- **reyis** (<re’is, Ar.; TS, 1649; MÜ/BG)
- **sayit** (<sa’id, Ar.; Devellioğlu, 913; ST/G)
- **vesāyit** (<vesāid, Ar.; TS, 2089; ZK/BG)

4.2. Ünsüz Düşmesi

Sözcüğü oluşturan ünsüzlerden birinin düşmesidir. Bu ses olayı; ünsüzün düştüğü yere göre, sözcük başında (aphesis), içinde (syncope) ya da sonunda (apocope) olarak gerçekleşir (Eker, 270). Türk dilinde kelime içinde (bir ünsüzden önce), kelime sonunda veya kaynaşma olayı ile iç seste /r, n, l, f/ gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ile /y, g, ğ, k, h/ gibi ünlüleşme ve

sızıcılaşarak erime özelliği taşıyan ünsüzler, düşme eğilimi gösterirler (Korkmaz, 162). Tekirdağ merkez ilçe ağzında alıntı kelimelerde söz başında /h/; kelime ortasında /ğ, h, l, n, r, s, y/ ve kelime sonunda /ğ, h, k, n, r, t, v, y/ ünsüzlerinin düştüğü görülmektedir.

4.2.1. Kelime Başında Ünsüz Düşmesi:

Tekirdağ merkez ilçe ağzının ve Rumeli ağızlarının genel karakteristik özelliklerinden birisi söz başında /h/ ünsüzünün düşmesidir. Derlenen metinlerde gerek Türkçe sözcüklerde, gerek yabancı sözcüklerde bu ses olayının çok sayıda örneği mevcuttur:

/h/ düşmesi:

- **afta** (<hefte, Far.; TS, 928; ZK/BG)
- **alter** (<haltère, Fr.; 837; ZK/BG)
- **ardal** (<hardal, Ar.; TS, 847; HÜ/G)
- **arman** (<hirmen, Far.; TS, 850; MÜ/BG, KÖ/G)
- **avra** (<hebhrah, İbr.; TS, 863; HY/YG)
- **ıristiyan** (<hristiyan, Rum.; TS, 902; İB/YG)
- **ibrit** (<hybrid, İng. < Lat. hybrida; Klein, 753; MÜ/BG)
- **imāye** (<himāye, Ar.; TS, 892; İB/YG)
- **oroz** (<horus, Far.; TS, 899; MK/BG, MY/G)
- **udut** (<hudūt, Ar.; TS, 903; BK/G)

4.2.2. Kelime Ortasında Ünsüz Düşmesi:

Diğer Doğu Trakya ağızlarında olduğu gibi Tekirdağ merkez ilçe ağzında da özellikle, /ğ/, /h/ ve /r/ ünsüzü, kimi örneklerde de /l/, /n/, /s/ ve /y/ ünsüzleri, kelime ortasında erimektedir. Bu ünsüzlerin düşmesi ile alıntı kelimelerde ikincil ünlü uzunlukları meydana gelmektedir.

/ğ/ düşmesi:

- **fotoraf** (<photographe, Fr.; TS, 715; MY/G)
- **māza** (<magasin, Fr.; TS, 1324; İB/YG)
- **mālup** (<mağlup, Ar.; TS, 1324; MK/BG)

/h/ düşmesi:

- **bāriye** (<bahriyye, Ar.; TS, 184; HY/YG)
- **cumūriyet** (<cumhūriyyet, Ar.; TS, 375; HK/BG, ZK/BG, HÜ/G)
- **ital** (<idhāl, Ar.; TS, 1002; HÜ/G)
- **ķāve** (<ķahve, Ar.; TS, 1036; MÜ/BG, ZK/BG, İTUR/G)
- **kōne** (<kohne, Far.; TS, 1227; HY/YG)
- **kūlan** (<kulhan, Far.; TS, 1281; ST/G)
- **mūrip** (<muħrip, Ar.; TS, 1416; HY/YG)
- **mūterem** (<muħterem, Ar.; >TS, 1417; HK/BG)
- **nāye** (<nāhiye, Ar.; TS, 1451; İTE/BG, BK/G)
- **pēlivan** (<pehlevān, Far.; TS, 1590; ZK/BG)

/l/ düşmesi:

- **asfat** (<asphalte , Fr.; TS, 128; İTE/BG)

/n/ düşmesi:

- **işallā** (<inşā'e+Allāh, Ar.; TS, 974; OY/G)

/r/ düşmesi:

- **āsa** (<'arşa, Ar., TS, 123; MÜ/BG)
- **ātizyen** (<artésien, Fr.; TS, 125; MY/G)
- **çāşı** (<çār+sū, Far.+Far., TS, 398; KÖ/G)
- **ķılanet** (<clarinette, Fr.; TS, 760; MÜ/BG)
- **mēmi** (<mermī, Ar.; TS, 1375; MK/BG)
- **mūtekip** (<murtekib, Ar.; Devellioğlu, 735; HK/BG)
- **pēşembe** (<penc+şenbe, Far.+Far.; TS, 1598; KÖ/G)
- **rōmoķ** (<remorque , Fr.; TS, 1662; İTE/BG)
- **zōla** (<zūr+ile, Far.; TS, 2241; MÜ/BG)
- **zūna** (<urnāy, Far.; TS, 2243; ZK/BG)

/s/ düşmesi:

- **anarşit** (<anarchiste , Fr.; TS, 96; İN/G)

/y/ düşmesi:

- **āşe** (<'āişe, Ar.; Devellioğlu, 56; MK/BG)
- **çīrek** (<çār+yek, Far.; TS, 421; AŞ/BG)
- **fasūle** (<fasulye, Rum.; TS, 683; MK/BG)

4.2.3. Kelime Sonunda Ünsüz Düşmesi:

Tekirdağ merkez ilçe ağzında alıntı kelimelerin sonunda özellikle /h/ ünsüzü düşme eğilimi göstermektedir. Bu ünsüzün dışında bazı belirli kelimelerde /ğ/, /k/, /o/, /n/, /r/, /t/, /v/ ve /y/ ünsüzleri kelime sonunda erimektedir. Kelime sonunda /ğ/ ve bilhassa /h/ ünsüzünü yitiren alıntı kelimelerde bu ünsüz düşmesi neticesinde ikincil ünlü uzunlukları oluşmaktadır.

/ğ/ düşmesi:

- **bā** (<bāğ, Far.; TS, 176; MS/BG, HÜ/G)

/h/ düşmesi:

- **allā** (<Allāh, Ar.; TS, 77; HK/BG; ZK/BG; OY/G)
- **gūnā** (<gunāh, Far.; TS, 810; HÜ/G)
- **pādişā** (<pād+şāh, Far.+Far.; TS, 1562; HK/BG, KÖ/G)
- **refā** (<refāh, Ar.; TS, 1648; HÜ/G)
- **sabā** (<şabāh, Ar.; TS, 1670; MÜ/BG, İTE/BG, HÜ/G)
- **silā** (<silāh, Ar.; TS, 1766; MÜ/BG)
- **siyā** (<siyāh, Far.; TS, 1779; ZK/BG)

- **tuaf** (<tuḥaf, Ar.; TS, 2006; MÜ/BG)
- **vallā** (<v' Allāh, Ar.; TS, 2077; MÜ/BG)

/k/ düşmesi:

- **mübāre** (<mubārek, Ar.; TS, 1427; SY/BG)

/n/ düşmesi:

- **zate** (<zāten, Ar.; TS, 2225; MY/G)

/r/ düşmesi:

- **mavzē** (<Mauser, Alm.; TS, 1355; AŞ/BG)

/t/ düşmesi:

- **dürüs** (<durust Far.; TS, 588; İN/G)
- **rāz geldi** (<rāst geldi, Far. + TTR; TS, 1645; MK/BG)
- **serbes** (<serbest, Far.; TS, 1732; ZK/BG)

/v/ düşmesi:

- **tualet** (<toilette, Fr.; TS, 2015; MK/BG)

/y/ düşmesi:

- **kū** (<kūy, Far.; TS, 1240; HÜ/G, OY/G)

4.3. Ünsüz Değişmesi

Bir kelimedede, kelime başında, ortasında veya sonundaki bir ünsüzün çeşitli nedenlerle yerini başka bir ünsüze bırakması olayına “ünsüz değişmesi” denilmektedir. Derleme bölgesinde yabancı sözcüklerde yaygın olarak b>p, c>j, h>y, s>z, z>s ve k>ğ ünsüz değişmeleri görülmektedir. Diğer ünsüz değişmeleri ise alıntı kelimelerde az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

b>p: Ötümlü /b/ ünsüzü kimi alıntı kelimelerde söz başında ve ortasında ötümsüzleşmektedir.

- **sōpet** (<şuḥbet, Ar.; TS, 1786; ZK/BG)
- **iḥpar** (<iḥbār, Ar.; TS, 1157; MY/G)
- **aptes** (<āb+dest, Far.+Far.; TS, 3;MY/G)
- **pantrol** (<banderole , Fr.; TS, 250; İN/G)
- **bancar** (<banjar, Erm.; Eren 1999: 303)
- **paytar** (< baytar, Ar.;TS, 289; İN/G)

c>j: Doğu Trakya ağızlarının dikkat çeken fonetik özelliklerinden birisi de süreksiz (patlayıcı) /c/ ünsüzünün yabancı sözcüklerde süreklili (sızıcı) /j/'ye dönüşmesidir.

- **ejdādımız** (<ecdād+ımız, Ar.; TS, 598; MY/G)
- **mejbur** (<mecbūr, Ar.; TS, 1359; HY/YG)
- **vjdan** (<vicdān, Ar.; TS, 2092; SB/G)

h>y: Doğu Trakya ağızlarının ortak karakteristik özelliği olan bir ünsüz değişmesi olayıdır. Bu ses olayı, Tekirdağ merkez ilçe ağzında Arapça ve Farsça alıntı sözcüklerde özellikle kelime ortasında meydana gelmektedir:

- **bayāne** (<bahāne, Far.; TS, 183; ZK/BG)
- **cāyıl** (<cāhil, Ar.; TS, 342; HK/BG, MK/BG)
- **dāyil** (<daḥl, Ar.; TS, 461; HÜ/G)
- **ibrāyim** (<İbrahim, İbr.; Klein, 6; MY/G),
- **muyitimizde** (<muḥîṭ+imizde, Ar.; TS, 1416; MK/BG)
- **müyendis** (<muhendis, Ar.; TS, 1431; HÜ/G; MÜ/BG)
- **sāyibi** (<şāhib+i, Ar.; TS, 1462; ZK/BG, MY/G, OY/G, İB/YG)
- **şeyir** (<şehir, Far.; TS, 1855; İTE/BG, HÜ/G, OY/G)
- **vallāyi billāyi** (<v'āllah+ bi'llahi, Ar.; TS, 2077; SB/G, HY/YG)
- **zeyir** (<zehr, Far.; TS, 2227; MK/BG)

s>z: Ötümsüz /s/ ünsüzü, bu sahada Rumcadan Türk diline giren alıntı kelimelerde, son seste ötümlü /z/ye dönüşmektedir:

- **domatez** (<domates, Rum.; TS, 558; OY/G)
- **kıbrız** (<Cyprinus, Lat.; Klein, 393; OY/G)
- **menderez** (<menderes, Rum.; TS, 1368; YO/YG)
- **miranoz** (<merinos, TTR < merino, İsp.; Klein, 966)
- **teriz** (<terḥis Ar.; TS, 1958; OY/G, İB/YG)

z>s: Ötümlü /z/ ünsüzü, özellikle Batı kökenli sözcüklerde söz içinde ve sonunda ötümsüz /s/ ünsüzüne dönüşmektedir. Bu ses olayı Doğu Trakya ağızlarının karakteristik fonetik özelliklerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

- **cas** (<jazz İng.; TS, 352; ZK/BG)
- **ğaste** (<gazetta, İt.; TS, 909; OY/G, İN/G, ZK/BG)
- **ķarpus** (<ḥarbūz, Far.; TS, 1092; MÜ/BG, HÜ/G)
- **matmasel** (<mademoiselle, Fr.; TS, 1354; ZK/BG)
- **namas** (<namāz, Far.; TS, 1454; MK/BG)
- **temmus** (<temmūz, Ar.; TS, 1950; MÜ/BG)
- **viste** (<visita, İt.; TS, 2095; İTE/BG)
- **papaskarası** (<papaz+karası, Rum.+TTR; TS, 1569; HY/YG)

k>ğ: Ötümsüz /k/ ünsüzünün ötümlü art damak /ğ/ ünsüzüne dönüşmesidir.

- **ğına** (<ḥinna', Ar.; TS, 1155; MÜ/BG)
- **lağap** (<laķap, Ar.; TS, 1295; HK/BG)
- **ğubbe** (<ķubbe Ar.; TS, 1515; ST/G)
- **ğardināļ** (<cardinal, Fr.; TS, 1085; HY/YG)
- **loğanta** (<lokanta, TTR < locanda, İT.; TS, 1313; YO/YG)

ç>ş: Süreksiz /ç/ ünsüzünün sürekli /ş/ ünsüzüne dönüşmesidir.

- **ilaş** (<‘ilāc, Ar.; TS, 951; ZK/BG, FK/G)
- **kireş** (<gireç, Far.; TS, 1185; SB/G)

f>b: Ötümsüz /f/ ünsüzünün ötümlü /b/ ünsüzüne dönüşmesidir. Tek bir örnekte rastlanmıştır.

- **büve** (<buffet , Fr.; TS, 333; MY/G)

f>p: Sürekli sızıcı /f/ ünsüzünün, süreksiz (patlayıcı) /p/ ünsüzüne dönüşmesidir.

- **mazzap** (<muvazzaf, Ar.; TS, 1426; MÜ/BG)
- **vaķıp** (<vaķf, Ar.; TS, 2075; MÜ/BG, MY/G)
- **payton** (< Fr. phaéton. TS, 684; ZK/BG)

f>y: Ötümsüz /f/ ünsüzünün, ötümlü /v/ ünsüzüne dönüşmesidir. Tek bir örnekte rastlanmıştır.

- **evendim** (<efendi+m, Rum.; TS, 602; MS/BG)

j>c: Sürekli (sızıcı) /j/ ünsüzünün süreksiz (patlayıcı) /c/ ünsüzüne dönüşmesidir. Tek bir örnekte rastlanmıştır.

- **candarma** (<gendarme , İt.; TS, 1013; BK/G, KÖ/G)

j>ç: Sürekli (sızıcı) /j/ ünsüzünün süreksiz (patlayıcı) /ç/ ünsüzüne dönüşmesidir.

- **röportaç** (<reportage, Fr.; TS, 1662; MS/BG)
- **ğaraç** (<garage, Fr.; 726; MK/BG)

j>s: Ötümlü /j/ ünsüzünün ötümsüz /ş/ ünsüzüne dönüşmesidir. Tek bir örnekte rastlanmıştır.

- **baraş** (<barrage, Fr.; TS, 198; İN/G)

p>b: Ötümsüz /p/ ünsüzünün, ötümlü /b/ ünsüzüne dönüşmesidir. Tek bir sözcük üzerinden örneklenmiştir.

- **adabazarı** (<ada+bāzār+ı, TTR+Far.; TS, 1588; ZK/BG)
- **bazara** (<bāzār+a, Far.; TS, 1588; HK/BG)

s>ş: Ötümsüz, sürekli ünsüzler arasında tek bir örnekte görülen nöbetleşmedir.

- **paşport** (<passeporte, Fr. ; TS, 1580; MÜ/BG)

ş>ç: Sürekli (sızıcı) /ş/ ünsüzünün, süreksiz (patlayıcı) /ç/ ünsüzüne dönüşmesidir.

- **silaç** (<silage, İng.; TS, 1767; MÜ/BG)

ş>j: Ötümsüz /ş/ ünsüzünün ötümlü /j/ ünsüzüne dönüşmesidir. Doğu Trakya ağızlarının karakteristik ünsüz değişimlerinden birisidir.

- **hojbulduk** (<hoş+bulduk, Far.+TTR TS, 901; İTUR/G)
- **ijğal** (<işğāl, Ar.; TS, 996; MK/BG)

4.4. Ünsüz Tekleşmesi

Bu ses olayı, sadece şeddeli Arapça alıntı sözlerde, kelimelerin iç ses ünsüzlerindeki asli ikizliğin tekleşme yoluyla kaybolması ile meydana gelmektedir. Ünsüz tekleşmesi görülen

Arapça alıntı sözcükler, yazı dilinde genelde ünlü ile başlayan bir ek aldığımda tekrar ikiz ünlülü asıllarına dönmektedir. Ancak Tekirdağ merkez ilçe ağzında “Arapça sözcük+yardımcı fiil” yapısındaki “ašetmiyüz”, “efedersin”, “zanetmem”, “zemettik” örneklerinde ünsüz ikizleşmesi gerçekleşmez.

- **ašetmiyüz** (<ḥakk+etmiyoruz, Ar. + TTR; TS, 829; HÜ/G)
- **bizat** (<bi’z-zāt, Ar.; TS, 290; HÜ/G)
- **efedersin** (<‘afv+edersin, Ar. + TTR; TS, 25; İTE/BG)
- **evel** (<evvel, Ar.; TS, 669; MÜ/BG, İTUR/G, HÜ/G, KÖ/G, MY/G)
- **evelā** (<evvelā, Ar.; TS, 670; KÖ/G)
- **sıhıye** (<siḥḥıye, Ar.; TS, 1750; MS/BG)
- **valā** (<v’āllah, Ar.; TS, 2077; MÜ/BG)
- **zanetmem** (<zann+etmem, Ar.+TTR; TS, 2223; MÜ/BG)
- **zemettik** (<zemm+ettik, Ar.+TTR; TS, 2228; HK/BG)

4.5. Ünsüzlerin Yer Değiştirilmesi

Göçüşme (methathesis/anastrophe) sözcük içindeki seslerin yer değiştirmesidir. Genellikle /l, p, r/ ünsüzlerinin ikisinin birlikte bulunduğu sözcüklerde görülür. Söz içinde birbirini izleyen sesler arasında yer değiştirmeye *yakın yer değiştirme*; birbirinden uzakta kalan seslerin yer değiştirmesine ise *uzak yer değiştirme* adı verilmektedir (Eker, 272). Tekirdağ merkez ilçe ağzında az sayıda alıntı sözde göçüşme meydana gelmektedir. Bu örneklerin özelliği “Arapça alıntı söz+ yardımcı fiil” yapılarında olmalarıdır.

- **keşvediyolar** (<keşf+ediyorlar, Ar.+TTR; TS, 1147; İTE/BG)
- **tasfiyeylen** (<tavsiye+ile, Ar.; TS, 1922; MÜ/BG)

5. Hece Kaynaşması

Bir kelimedede yan yana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut yan yana bulunan iki kelimededen birincinin son ses ile ikincisinin önsesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalması olayı hece kaynaşması (contraction) olarak adlandırılmaktadır (Korkmaz, 79). Hece kaynaşmasının en önemli sebebi *dilde en az çaba kuralı* olarak kabul edilmektedir. Derlenen metinlerde az sayıda alıntı sözcükte hece kaynaşması örneği tespit edilmiştir.

- **sülman** (<Süleyman Ar. < Solomon, İbr.; Klein, 1471; KÖ/G)
- **taḫāt** (<taḫḫīkāt Ar.;TS, 1884; MÜ/BG)
- **tōlet** (<toilette, Fr.; TS, 2015; (MY/G)

SONUÇ

Tekirdağ merkez ilçe ağzında Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca, Almanca, Rumca, Antik Yunanca, İspanyolca, İtalyanca, Latince, Macarca, Soğdca, Bulgarca, Ermenice, İbranice, Çingene ve Slav dillerinden doğrudan veya dolaylı olarak alınmış çok sayıda yabancı sözcük bulunmaktadır. Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce ve Almanca gibi diller gerek Türkiye Türkçesi yazı dili için, gerek Tekirdağ merkez ilçe ağzı için hem kaynak dil, hem de aracı dillerdir. Arapça üzerinden İbranice; İngilizce ve Fransızca üzerinden Latince ve Antik

Yunanca; yine İngilizce üzerinden Galce İskoçça ve İspanyolca; Almanca üzerinden Keltçe; Bulgarca üzerinden Macarca ve Çingene dilinden sözcükler alınmıştır. Rumca ve İtalyanca üzerinden alınan sözcükler ise doğrudan Osmanlı Türkçesi döneminde Anadolu’da yaşayan Rumlar ve Levantenler aracılığı ile Türk diline dâhil olan sözcüklerdir.

Bölge ağızındaki Arapça ve Farsça sözcükler, Türk dilinin söz varlığında uzun zamandan beri hem yazı dilinde, hem de ağızlarda varlığını sürdüren edatlar, yer adları, çeşitli terimler, alet-edevat isimleri, meslek adları, kişi adları, zaman adları, millet adları, ölçü adları ve bitki adlarından müteşekkildir. Fransızcadan alınan sözcüklerin önemli bir bölümü Fransız kültürünün Osmanlı üzerindeki etkisi ile dile girmiş ve ağızlarda da kullanılan soyut kavramlar, terimler, bitki isimleri, enstrüman adları gibi sözcüklerdir. Tekirdağ merkez ilçe ağızındaki İngilizce ve Almanca sözcükler ise daha çok tarım ve hayvancılıkla ilgili terimler, çeşitli traktör markaları ve kaynak kişilerin askerlikte öğrendikleri silah, mühimmat ve zırlı araç adlarıdır.

Tekirdağ merkez ilçe ağızında, Bulgaristan göçmenlerinden derlenen Bulgarca sözcüklerin büyük çoğunluğu derleme yapılan dönemde belli bir yaş grubunun hafızasında korunan ancak yeni nesillerce bilinmeyen ve kullanılmayan sözcüklerden oluşmaktadır. Bunda sözcüklerin karşıladıkları kavramların artık gündelik hayattan çıkmış olmaları da etkilidir. Zira “kobista” (su taşınan bakır kovaların iki ucuna asıldığı ağaçtan yapılma değnek) ya da Doğu Trakya ağızlarındaki diğer ismi ile “bakraç”, artık sosyal hayatta ihtiyaç duyulmayan gereçlerden birisidir.

Tekirdağ merkez ilçe ağızlarında, alıntı kelimelerde ünlü düşmesi özellikle vurgusuzlaşan orta hecede görülürken, ünlü türemesi ise yine orta hecede yer alan iki ünsüzün arasında gerçekleşmektedir. Bu sahada kelime başında ünlü türemesi, özellikle önsesinde /r/ ve /s/ bulunan alıntı kelimelerde olmaktadır. Tekirdağ ağızlarında ünlü değişimleri, alıntı kelimelerde kimi zaman kalınlık-incelik uyumu sağlarken, çoklukla ünlü uyumunu bozmaktadır.

Bu bölgede konuşulan ağızlarda, alıntı kelimelerin başında /h/ ve /y/ ünsüzleri türemektedir. Kelime başında /h/ türemesi, özellikle Bulgaristan göçmenleri ve Gacal ağızının karakteristik bir özelliği olarak tespit edilmektedir. Tekirdağ merkez ilçe ağızlarının başka bir karakteristik özelliği ise, alıntı kelimelerde, kelime ortasında iki ünlünün arasında /y/ ünsüzünün türemesidir. /y/ türemesi, özellikle Arapçadan alınmış kelimelerde karşımıza çıkmaktadır. Doğu Trakya ağızlarının genelinde olduğu gibi, Tekirdağ merkez ilçe ağızlarında da alıntı kelimelerde kelime başında, ortasında ve sonunda /h/ ünsüzünün düştüğü görülmektedir. Tekirdağ merkez ilçe ağızlarında, Doğu Trakya ağızlarında olduğu gibi özellikle, /ğ/, /h/ ve /r/ ünsüzü, kimi örneklerde de /l/, /n/, /s/ ve /y/ ünsüzleri, kelime ortasında erimektedir. Kelime sonunda /ğ/ ve bilhassa /h/ ünsüzünü yitiren alıntı kelimelerde bu ünsüz düşmesi neticesinde ikincil ünlü uzunlukları oluşmaktadır. Tekirdağ merkez ilçe ağızlarının karakteristik özelliklerinden birisi de kelime içinde, “h>y”; kelime ortasında ve sonunda “z>s” ünsüz değişimleridir.

Eldeki verilerin ışığında Tekirdağ’ın tüm kenti kapsayan bir nüfus hareketliliğine sahip olduğu, zaman içerisinde İstanbul’un batıdaki doğal bir devamı haline geleceği; Doğu Trakya’nın homojen nüfus ve dil yapısının en azından Tekirdağ örneğinde büyük bir değişim yaşamasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Bu sebeple bölge nüfusunun sosyolojik

durumunun, folklorunun, burada konuşulan ağzın ya da ağızların, Tekirdağ fauna ve florasının interdisipliner çalışmalarla ivedilikle belgelenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Transkripsiyon İşaretleri

Ünlüler: a: normalden kalın telaffuz edilen a ünlüsü; é: kapalı e ünlüsü;

Uzun Ünlüler: ā, ē, ī, ō, ō, ū, ū;

Ünsüzler: k: katı patlamalı tonsuz art damak ünsüzü; ğ: kalın ünlülerle hece oluşturan art damak ünsüzü.

Kısaltmalar: **Alm.:** Almanca; **Ar.:** Arapça; **BG:** Bulgaristan Göçmenleri; **Bulg.:** Bulgarca; **Çing.:** Çingene dili; **Erm.:** Ermenice; **Far.:** Farsça; **Fr.:** Fransızca; **G:** Gacal; **Gal.:** Galce; **Grek.:** Grekçe; **İbr.:** İbranice; **İng.:** İngilizce; **İsp.:** İspanyolca; **İsk.:** İskoçça; **İt.:** İtalyanca; **Lat.:** Latince; **Mac.:** Macarca; **Rum.:** Rumca; **Slav.:** Slavca; **Sogd.:** Soğdça; **TS:** Türkçe Sözlük; **YG:** Yunanistan Göçmenleri

Kaynak Kişiler: **AŞ:** Ahmet Şen; **FK:** Fevzi Katırcı; **HÜ:** Hamdi Hünkâr; **HY:** Hüseyin Yalçın; **İA:** İbrahim Adaş; **İB:** İskender Bozkurt; **İN:** İbrahim Nogay; **İTE:** İbrahim Tetkin; **İTUR:** İrfan Turan; **İY:** İbrahim Yazıcı; **KÖ:** Kamil Öztürk; **MK:** Durgut Mestan Kıray; **MS:** Mehmet Sütçü; **MY:** Mehmet Yaz; **SB:** Selami Bozkurt; **ST:** Süleyman Tilki; **SY:** Seyfettin Yılmaz; **YO:** Yusuf Okav

DİLLERE GÖRE SÖZCÜK LİSTESİ

Almanca

gurup (< Krupp, “Alman silah fabrikası”, Alm.; YO/YM)
mavzē (<Mauser, “bir tüfek tipi”, Alm.; TS, 1355; AŞ/BG)
moltufan (< montofon TTR < montophone “bir sığır cinsi”, Alm.; Porter 2002: 82, İTE/BG)
oşteyin (< hoştayn < holstein “bir sığır cinsi”, Alm.; HÜ/G)
şitayir (< Steyr, “traktör markası” Alm. < Styria “yıldız”, Kelt.; ZK/BM)

Arapça

acab (‘aceb, “acep”, Ar.; TS, 6; AŞ/BG, KÖ/G)
acami (<‘acemī, “acemi”, Ar.; TS, 6; MS/BG)
acemu (<‘acemī, “acemi”, Ar.; TS, 6; YO/YG)
adetim (<‘adet, “adet, gelenek”, Ar.; TS, 22; MÜ/BG)
aķaret (<ħaķaret, “hakaret”, Ar.; TS, 830; MS/BG)
aķibinde (<‘aķab+i+n+de, “devamında, arkasında”, Ar.; TS, 46; MÜ/BG)
aķında (<ħaķk+ında, “ilgili”, Ar.; TS, 829; MK/BG)
ala (<ħāle, “babanın kız kardeşi”, Ar.; TS, 833; MÜ/BG)
allā (<Allāh, “Allah”, Ar.; TS, 77; HK/BG; ZK/BG; OY/G)
amam (<ħammām, “hamam”, Ar.; TS, 838; MÜ/BG, KÖ/G, ST/G)
arābe (<ħarābe, “harabe”, Ar.; TS, 845; HÜ/G)
arb (<ħarb, “harp, savaş”, Ar.; TS, 851; MY/G)
ardal (<ħardal, “bir tür bitki”, Ar.; TS, 847; HÜ/G)
āsa (<‘arşa, “arsa”, Ar., TS, 123; MÜ/BG)
āşe (<‘āişe, “Ayşe”, Ar.; Devellioğlu, 56; MK/BG)
ayle (<‘a’ile, “aile”, Ar.; TS, 45; MÜ/BG)
ayvan (<ħayvān, “hayvan”, Ar.; TS, 869; MÜ/BG, OY/G)

- azne** (<ḥazīne, “hazine”, Ar.; TS, 872; ST/G)
bāriye (<bahriyye, “deniz kuvvetleri”, Ar.; TS, 184; HY/YG)
bilāyet (<vilāyet, “vilayet”, Ar.; TS, 2092; HY/YG)
bizat (<bi’z-zāt, “bizzat”, Ar.; TS, 290; HÜ/G)
cāyıl (<cāhil, “cahil”, Ar.; TS, 342; HK/BG, MK/BG)
ceryan (<ceryan, “ceryan, akım”, Ar.; TS, 360; ZK/BG)
cepe (<cebhe, “cephe”, Ar.; TS, 359; İB/YG YO/YG)
cumūriyet (<cumhūriyyet, “cumhuriyet, Ar.; TS, 375; HK/BG, ZK/BG, HÜ/G)
dāre (<dā’ire, “daire, bir tür tef”, Ar.; TS, 462; MS/BG, FK/G, HY/YG)
daul (<ṭabl, “davul”, Ar.; TS, 477; MY/G)
dāyil (<daḥl, “dahil”, Ar.; TS, 461; HÜ/G)
dāyire (<dā’ire, “daire, bir tür tef”, Ar.; TS, 462; HY/YG)
ebā (<hebā’, “heba”, Ar.; TS, 873; HÜ/G)
evel (<evvel, “evvel”, Ar.; TS, 669; MÜ/BG, İTUR/G, HÜ/G, KÖ/G, MY/G)
evelā (<evvelā, “evvela”, Ar.; TS, 670; KÖ/G)
ejdādımız (<ecdād+ımız, “ecdat, atalar”, Ar.; TS, 598; MY/G)
esret (<esaret, “esaret”, Ar.; TS, 648; HK/BG)
etiraf (<etrāf, “etraf”, Ar.; TS, 664; OY/G)
fatme (<fātīma, “Fatma”, Ar.; Devellioğlu, 252; İB/YG)
fedeyi (<fidā’i, “Fedai”, Ar.; TS, 685; YO/YG)
galba (<gālibā, “galiba”, Ar.; TS 724; MÜ/BG, KÖ/G, ST/G)
ğayrik (<ğayr, “bundan sonra”, Ar.; 730; BK/G)
ğma (<ḥinna’, “kına”, Ar.; TS, 1155; MÜ/BG)
ğubbe (<ḳubbe “kubbe”, Ar. TS, 1515; ST/G)
hallā (<Allah, “Allah”, Ar.; TS, 77; MÜ/BG)
hārif (<‘arīf, “Arif”, Ar.; TS, 118; MY/G)
hırk (<ırk, “ırk”, Ar.; TS, 913; BK/G)
hūdūt (<ḥudūt, “hudut, sınır”, Ar.; TS, 903; MÜ/BG, İTE/BG, KÖ/G)
iḥpar (<iḥbār, “ihbar”, Ar.; TS, 1157; MY/G)
iğgal (<işğāl, “işgal”, Ar.; TS, 996; MK/BG)
ilaş (<‘ilāc, “ilaç”, Ar.; TS, 951; ZK/BG, FK/G)
imāye (<ḥimāye, “himaye”, Ar.; TS, 892; İB/YG)
irāç (<iḥrāc, “ihraç”, Ar.; TS, 942; MÜ/BG)
īsan (<iḥsān, “ihsan”, Ar.; TS, 942; HK/BG)
işallā (<inşā’e+Allāh, “inşallah”, Ar.; TS, 974; OY/G)
ital (<idlāl, “ithal”, Ar.; TS, 1002; HÜ/G)
izmet (<ḥidmet, “hizmet”, Ar.; TS, 896; MK/BG, İN/G)
ḳāve (<ḳahve, “kahve”, Ar.; TS, 1036; MÜ/BG, ZK/BG, İTUR/G)
ḳomar <ḳimār, “kumar”, Ar.; TS, 1253; YO/YG)
lağap (<laḳap, “lakap”, Ar.; TS, 1295; HK/BG)
māluḳ (<maḥlūk, “mahluk”, Ar.; TS, 1327; OY/G)
mālup (<mağlūp, “mağlup”, Ar.; TS, 1324; MK/BG)
māsere (<muḥāşara, “muhasara”, Ar.; TS, 1415; OY/G)
mazzap (<muvazzaf, “muvazzaf”, Ar.; TS, 1426; MÜ/BG)
meçul (<meçul, “meçul”, Ar.; TS, 1360; HY/YG)
mejbur (<mecbūr, “mecbur”, Ar.; TS, 1359; HY/YG)
mēmi (<mermī, “mermi”, Ar.; TS, 1375; MK/BG)

- meşūr** (<meşhūr, “meşhur”, Ar.; TS, 1379; MÜ/BG, ZK/BG, MY/G)
mezin (<me’zūn, “mezun”, Ar.; TS, 1389; HÜ/G)
miselā (<meşelā, “mesela”, Ar.; TS, 1377; İY/G, MY/G)
muyitimizde (<muḥīṭ+imizde, “muhitimizde”, Ar.; TS, 1416; MK/BG)
mūterem (<muḥterem, “muhterem, saygın”, Ar.; >TS, 1417; HK/BG)
mūrip (<muḥrip, “muhrup, savaş gemisi”, Ar.; TS, 1416; HY/YG)
mūbāre (<mubārek, “mübarek, kutsal”, Ar.; TS, 1427; SY/BG)
mūsāyit (<mūsā’it, “müsait, uygun”, Ar.; TS, 1438; MÜ/BG)
mūtekip (<murtekip, “rüşvetçi”, Ar.; Devellioğlu, 735; HK/BG)
mūyendis (<muhendis, “mühendis”, Ar.; TS, 1431; HÜ/G; MÜ/BG)
nāye (<nāhiye, “belde, kasaba”, Ar.; TS, 1451; İTE/BG, BK/G)
nusratfaķı (<nusret+faķih “Nusretfaķı köyü”, Ar.+Ar.; Devellioğlu, 845; İTE/BG)
nufus (<nūfūs “nūfus”, Ar.; TS, 1486; MÜ/BG, ST/G, HY/YG)
nufuz (<nūfuz, “nūfus”, TS, 1486 HÜ/G)
nurittin (nūreddin, “Nurettin”, Ar.; Devellioğlu, 845; HK/BG)
omre (<’umre, “umre, Kabe ziyareti”, Ar.; Devellioğlu, 1120; HK/BG)
paytar (< baytar, “veteriner”, Ar.; TS, 289, İN/G)
refā (<refāh, “refah, rahatlık”, Ar.; TS, 1648; HÜ/G)
reyis (<re’is, “reis”, Ar.; TS, 1649; MÜ/BG)
sabın (<şābūn “sabun”, Ar.; Devellioğlu, 904; ZK/BG)
sabā (<şābāḥ, “sabah”, Ar.; TS, 1670; MÜ/BG, İTE/BG, HÜ/G)
sāyip (<şāhib, “sahip”, Ar.; TS, 1462; ZK/BG, MY/G, OY/G, İB/YG)
sayit (<sa’id, “Sait”, Ar.; Devellioğlu, 913; ST/G)
selemiye (<selimiye, “Selimiye”, Ar.; Devellioğlu, 932; ZK/BG)
sihīye (<sihīhiye, “sihhiye”, Ar.; TS, 1750; MS/BG)
silā (<silāḥ, “silah”, Ar.; TS, 1766; MÜ/BG)
sōbet (<şuḥbet, “sohbet”, Ar.; TS, 1786; HK/BG; İTUR/G)
sōpet (<şuḥbet, “sohbet”, Ar.; TS, 1786; ZK/BG)
şitan (<şeytān, “şeytan” Ar.; TS, 1862; MÜ/BG)
şūbe (<şu’be, “şube, askerlik şubesi”, Ar.; TS, 1874; HY/YG)
taķāt (<taḥķikāt “taḥkikat, araştırma, soruşturma”, Ar.; TS, 1884; MÜ/BG)
tārip (<taḥriḥ, “tahrip, yıkma”, Ar.; TS, 1885; YO/YG)
tāsil (<taḥşil, “tahsil, öğrenim”, Ar.; TS, 1886; İTE/BG)
tasfiye (<tavşiye, “tavsiye, önerme”, Ar.; TS, 1922; MÜ/BG)
tāzı (<tarz+ı, “tarzı”, Ar.; TS, 1910; MK/BG)
temmus (<temmūz, “temmuz”, Ar.; TS, 1950; MÜ/BG)
teris (<terḥis, “terhis”, Ar.; TS, 1959; MS/BG, ZK/BG, HY/YG)
teriz (<terḥis, “terhis”, Ar.; TS, 1958; OY/G, İB/YG)
tuaf (<tuhaf, “tuhaf, acaip”, Ar.; TS, 2006; MÜ/BG)
udut (<ḥudūt, “hudut, sınır”, Ar.; TS, 903; BK/G)
urum (< rūm, “Rum”, Ar.; TS, 1665; KÖ/G)
vaķıt (<vaķt, “vakit”, Ar.; Devellioğlu, 1135; MK/BG)
vaķıp (<vaķf, “vakıf”, Ar.; TS, 2075; MÜ/BG, MY/G)
valā (<v’āllah, “vallahi, yemin”, Ar.; TS, 2077; MÜ/BG)
vallā (<v’Allāh, “vallahi, yemin”, Ar.; TS, 2077; MÜ/BG)
vallāyi billāyi (<v’āllah+ bi’llahi, “yemin”, Ar.; TS, 2077; SB/G, HY/YG)
vafse (< vazife, “vazife, görev”, Ar.; TS, 2082; ZK/BG)
vasta (<vāsita, “vasıta, araç”, Ar.; TS, 2081; MÜ/BG)

vesāyit (<vesāid, “vasıta, araç”, Ar.; TS, 2089; ZK/BG)
viĵdan (<vicdān, “vicdan”, Ar.; TS, 2092; SB/G)
yaudi (<yehūdī, “Yahudi”, Ar. TS, 2109; MK/BG)
yesir (<esir, “esir, tutsak”, Ar.; TS, 650; MS/BG)
yonan (<yunan, “Yunan”, Ar. < Grek: İones; Ayverdi 2011: 1366; KÖ/G)
z^ati (<zāten, “zaten”, Ar., MÜ/BG, AŞ/BG)
z^aten (<zāten, “zaten”, Ar.; TS, 2225; MÜ/BG, OY/G, İN/G, OY/G)
zate (<zāten, “zaten”, Ar.; TS, 2225; MY/G)

Bulgarca

geran (< geran “su kuyusu”, Bulg.; Georgiyev vd. 2007: CI: 237. krş. geren, Eren, 154; MÜ/BM)
ķobista (< kobilica, “su taşımak için kullanılan ağaç değnek Bulg.; Georgiyev, 1979: CII: 503; Eren 2003: 157-170; AŞ/BM, MK/BM)
kopoy (< kopoy, “av köpeği”, Bulg. < Mac. kopo.; Eren, 252; AŞ/BM)
pamid (< pamid, “Bulgaristan menşei kırmızı, şaraplık üzüm”, Bulg.; HY/YG)
pataķa (< patika, “keçi yolu”, < pateka, Bulg.; TS, 1584, YO/YG)
sedenkā (< sedeti “oturmak”, Bulg.; Artun 1993: 34-51, MÜ/BM)

Çingene Dili

māriz (< mariz, “dayak, sopa”, Çing.; Eren, 288; İY/G)

Ermenice

bancar (< banjar, “pancar”, Erm; Eren 1999: 303, ZK/BG)

Farsça

afta (<hefte, “hafta”, Far.; TS, 928; ZK/BG)
aptes (<āb+dest, “abdest”, Far.+Far.; TS, 3;MY/G)
arman (<ħirmen, “harman”, Far.; TS, 850; MÜ/BG, KÖ/G)
ataş (<āteş, “ateş”, Far.; TS, 141;YO/YG)
bā (<bāğ, “bağ”, Far.; TS, 176; MS/BG, HÜ/G)
barabar (<berāber, “beraber”, Far. ; TS, 245; MK/BG)
bazar (<bāzār, “pazar”, Far.; TS, 1588; HK/BG)
bayāne (<bahāne, “bahane”, Far.; TS, 183; ZK/BG)
cünbüş (< cünbüş “eğlence”, < cünbiş, Far.; TS, 377; ZK/BG)
çāşı (<çār+sū, “çarşı”, Far.+Far., TS, 398; KÖ/G)
çirek (<çār+yek, “çeyrek, dörtte bir”, Far.; TS, 421; AŞ/BG)
dırahat (< diraħt, “ağaç; ormancı; bir ailenin lakabı”; Far.; Devellioğlu 1997: 188; HY/YM)
dürüs (<durust, “dürüst”, Far.; TS, 588; İN/G),
göyā (<gūyā, “güya”, Far.; TS, 818; MY/G)
günā (<gunāh, “günah”, Far.; TS, 810; HÜ/G)
ķarpız (<ħarbūz, “karpuz”, Far.; TS, 1092; MÜ/BG)
kēyālā (<ked+ħudā, “kahya”, Far.+Far.; TS, 1037; BK/G)
ķiyat (< (kāğaz, “kağıt”, Far. TS, 1033, YO/YG)
ķireş (<gireç, “kireç”, Far.; TS, 1185; SB/G)
ķolūba (<kulbe, “kulübe”, Far.; TS, 1252; ZK/BG)
kōne (<kohne, “köhne, eski”, Far.; TS, 1227; HY/YG)
kū (<kūy, “köy”, Far.; TS, 1240; HÜ/G, OY/G)
kūlan (<kulħan, “hamamların altında ısıtma amaçlı kullanılan kazan”, Far.; TS,, 1281; ST/G)

mistan (<mestān, “Mestan”, Far.; Devellioğlu, 628; MK/BG)
namas (<namāz, “namaz”, Far.; TS, 1454; MK/BG)
namlı (<nāmlū, “namlı”, Far.; TS, 1455; KÖ/G, HY/YG)
nişan (<nişān, “nişan”, Far.; TS, 1476; MÜ/BG)
oroz (<horus, “horoz”, Far.; TS, 899; MK/BG, MY/G)
pādişa (<pād+şāh, “padişah”, Far.+Far.; TS, 1562; HK/BG, KÖ/G)
paytāt (<pāy+taht, “payitaht, başkent”, Far.+Far.; TS, 1587; BK/G)
pēlivan (<pehlevān, “pehlivan”, Far.; TS, 1590; ZK/BG)
pēşembe (<penc+şenbe, “perşembe”, Far.+Far.; TS, 1598; KÖ/G)
piydā (<peydā, “peyda”, Far.; TS, 1602; MK/BG)
rāz geldi (<rāst geldi, “rast gelmek, karşılaşmak”, Far. + TTR.; TS, 1645; MK/BG)
serencem (<ser+encām, “baştan geçen, macera”, Far.+Far.; TS,1733; MY/G)
serbes (<serbest, “serbest”, Far.; TS, 1732; ZK/BG)
siyā (<siyāh, “siyah”, Far.; TS, 1779; ZK/BG)
şahzāde (<şeh+zāde, “şehzade”, Far.+Far.; TS, 1856; KÖ/G)
şeyir (<şehr, “şehir”, Far.; TS, 1855; İTE/BG, HÜ/G, OY/G)
tene (<dāne, “tane”, Far.; TS,1899; MÜ/BG, KÖ/G)
zeyir (<zehr, “zehir”, Far.; TS, 2227; MK/BG)
zōla (<zūr+ile, “zorla”, Far.; TS, 2241; MÜ/BG)
zūna (<sumnāy, “zurna”, Far.; TS, 2243; ZK/BG)

Fransızca

abene (<abonné, “abone”, Fr.; TS, 4; ZK/BG)
alter (<haltère, “halter”, Fr.; 837; ZK/BG)
anarşit (<anarchiste, “anarşist”, Fr.; TS, 96; İN/G)
asfat (<asphalte, “asfalt”, Fr.; TS, 128; İTE/BG)
ātizyen (<artésien, “artezyen”, Fr.; TS, 125; MY/G)
baraş (<barrage, “baraj”, Fr.; TS, 198; İN/G)
bilat (<billet, “bilet”, Fr; TS, 267; ZK/BG)
büve (<buffet, “büfe”, Fr.; TS, 333; MY/G)
ekistira (<extra, “ekstra, fazladan”, Fr.; TS, 614; ZK/BG)
fotoraf (<photographe, “fotoğraf”, Fr.; TS, 715; MY/G)
ğaraç (<garage, “garaj”, Fr.; 726; MK/BG)
ğardināl (<cardinal, “Fransız menşei bir üzüm türü”, Fr.; TS, 1085; HY/YG)
harş (<arche, “römorku traktöre bağlamak için kullanılan demir aparat”, Fr.; TS, 124; MDD)
istavriz (<stabilisé, “toprak yol”, Fr., İTE/BG)
kapaste (<capacité, “kapasite”, Fr.; TS, 1067; OY/G)
kapıt (<capote+larla, “askeri palto”, Fr.; TS, 1073; MK/BG)
kılanet (<clarinette, “klarnet, gırnata”, Fr.; TS, 760; MÜ/BG)
koto (<quota, “kota, sınır”, Fr.; TS, 1223; ZK/BG)
māza (<magasin, “mağaza”, Fr.; TS, 1324; İB/YG)
matmasel (<mademoiselle, “matmazel”, Fr.; TS, 1354; ZK/BG)
moderin (<moderne, “modern”, Fr.; TS, 1405; ZK/BG)
panrol (<banderole, “bandrol”, Fr.; TS, 250; İN/G)
pasport (<passeporte, “pasaport”, Fr.; TS, 1580. HY/YG)
paşport (<passeporte, “pasaport, Fr. ; TS, 1580; MÜ/BG)
payton (<phaéton. “fayton”, Fr., TS, 684, ZK/BG)
pedigre (<pié de grue, “büyükbaş hayvanların soy çizelgesi”, Fr.; Klein, 1147; HÜ/G)

pires (<presse, “pres makinesi”, Fr., TS, 1625; HÜ/G)
poan (<point, “puan”, Fr.; TS, 1630; ZK/BG)
reno (<Renault, “II. Dünya Savaşı’nda kullanılan Fransız yapımı tank”, Fr.; YO/YG)
römoğ (<remorque, “traktörlere takılan araba”, Fr.; TS, 1662; İTE/BG)
röportaj (<reportage, “röportaj”, Fr.; TS, 1662; MS/BG)
susa (şose “bir yol çeşidi”, < chaussée, Fr.; TS, 1872; AŞ/BG)
şarpa (< eşarp < écharpe, Fr.; TS, 655; SY/BG, ZK/BG)
şofer (<chauffeur, “şoför”, Fr.; TS; 1871; YO/YG)
simyon (< sémillon, “Fransız menşei bir üzüm çeşidi”, Fr.; HY/YG)
tölet (<toilette, “tuvalet”, Fr.; TS, 2015; (MY/G)
tualet (<toilette, “tuvalet”, Fr.; TS, 2015; MK/BG)
üniverste (<université, “üniversite”, Fr.; TS, 2058; HÜ/G, MY/G)

Galce

fergüson (< Ferguson, “Massey-Ferguson traktör markasının kısaltılmış biçimi; Fergus’un oğlu”, Gal.; Arthur 1857: 128; ZK/BM)

İbranice

avra (<hebhrāh, “havra”, İbr.; TS, 863; HY/YG)
ibrāyim (<İbrahim, “İbrahim”, İbr.; Klein, 6; MY/G)
ismayılı (<ismā‘il+li, “İsmayilli, bir köy”, İbr., Devellioğlu, 452; İTE/BG)
ismayıl (<ismā‘il, “İsmail”, İbr.; Devellioğlu, 452; ST/G)
sülman (<Süleyman, Ar. < Solomon, İbr.; Klein, 1471; KÖ/G)

İngilizce

kanola (< canola, “bir yağ bitkisi, rapiska, kolza”, İng.; Canada+oil sözcüklerinin karması, HÜ/G)
cas (<jazz, İng.; TS, 352; ZK/BG)
ıstavrot (< Stuart, “II Dünya Savaşı’nda kullanılan bir tank”, İsk. < Steward, İng., Klein, 1513; YO/YM)
ibrit (<hybrid, “melez”, İng. < Lat. hybrida; Klein, 753; MÜ/BG)
silaç (<silage, “silaj, mısır küspesinden yapılan hayvan yemi”, İng.; TS, 1767; MÜ/BG)
şerman < Sherman, “II. Dünya Savaşı’nda kullanılan İngiliz-Amerikan yapımı tank”, İng.; YO/YG)

İspanyolca

miranoz (< merinos, “bir koyun türü”, < merino, İsp.; Klein, 966; İT/BG)

İtalyanca

bırava (<bravo, “bravo, tebrikler”, İt.; TS, 316; ZK/BG)
candarma (<gendarme, “jandarma”, İt.; TS, 1013; BK/G, KÖ/G)
ğaste (<gazetta, “gazete”, İt.; TS, 909; OY/G, İN/G, ZK/BG)
ışkarta (< scarto, “değerini yitirme, kullanışsız olma”, İt.; TS, 916; YO/YM)
kökelata (<cocoletta, “kukuleta”, İt.; TS, 1247; ZK/BG)
loğanta (<locanda, “lokanta”, İt.; TS, 1313; YO/YG)
lomboz (< rombo, “gemilerde ve tanklarda küçük aydınlatma penceresi”, İt.; Eren, 283, YO/YG)
patente (<patente, “sağlık belgesi”, İt.; Eren, 326, YO/YG; (Metinde bir devletin egemenliği altında olma anlamı ile kullanılmıştır)
viste (<visita, “ziyaret”, İt.; TS, 2095; İTE/BG)

Latince

austos (<agustus, “ağustos ayı”, Lat.; 30; HÜ/G)
kıbrız (< Cyprinus, “Kıbrıs”, Lat.; Klein, 393; OY/G)
östralya (< Australia, “Avustralya”, Lat.; Klein, 130; YO/YG)

Macarca

suba (<soba, “soba”, Mac.; TS, 1882; MÜ/BG)

Rumca ve Yunanca

anadol (< anatoli, “Anadolu”, Rum., Klein 1966: 71; MY/G)
domatez (<domates, “domatez”, Rum.; TS, 558; OY/G)
evendi (<efendi, “efendi, bey”, Rum.; TS, 602; MS/BG)
evzon (< evzon, “Yunan askeri birliği”, Yun.; YO/YG)
fasüle (<fasulye, “fasülye”, Rum.; TS, 683; MK/BG)
ıristiyan (<hristiyan, “Hristiyan”, Rum.; TS, 902; İB/YG)
keremit (<kiremit, “kiremit”, Rum.; TS, 1186; ST/G)
kırizma (<gurizma, “bağ kazma işi”, Rum.; Eren, 245, İB/YG)
kiramidi (<kiremit+i, “kiremit”, Rum.; TS, 1186; MY/G)
kopil (< kopeli, “gayr-i müslim çocuğu”, Rum; TS, 1215; İA/BM)
köfe (<küfe, “küfe”, Rum.; TS, 1279; HY/YG)
makidonya (<makedonya, “Makedonya”, Rum.; TS, 1332; MK/BG)
menderez (<Menderes, “Adnan Menderes’in soyadı”, Rum.; TS, 1368; YO/YG)

Soğdça

akşem (<aḥşam, “akşam”, Soğd.; Eren, 1999: 6; MÜ/BG)

Slav Dilleri

yuğuslavya (<Yugoslavia, “Yugoslavya”, Slav.; TS, 2197; OY/G)

Birleşik Sözcükler

adabazarı (<ada+bāzār+ı, “Adapazarı”, TTR.+Far.; TS, 1588; ZK/BG)
aḡet- (<ḡaḡḡ+et-, “hak etmek”, Ar.; TS, 829; HÜ/G)
hoj bul- (<ḡoş+bul-, “hoş bulmak”, Far.+TTR TS, 901; İTUR/G)
ḡaramürsal (<kara+mürsel, “Karamürsel”, TTR+Ar.; TS, 1079; MK/BG)
keḡset- (<keḡf+et-, “keşfetmek”, Ar.+TTR; TS, 1147; İTE/BG)
papaşkarası (<papaz+karası, “bir üzüm türü”, Rum.+TTR; TS, 1569; HY/YG)
veyaut (<ve+yā+ḡod, “veyahut”, Ar.+Far.; TS, 2090; OY/G)
zanet- (<zann+etmem, “zannet-”, Ar.+TTR; TS, 2223; MÜ/BG)
zemet- (<zemm+ettik, “eleştirmek, yermek”, Ar.+TTR; TS, 2228; HK/BG)

KAYNAKÇA

Ağanoğlu, H. Y. (2001). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e, Balkanların Makûs Talihi, Göç*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Aksan, D. N. (1977). Köktürkçeden Bugüne, Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir Sözcük İstatistiği Araştırması. *Türk Dili*. Ekim 1977, C: XXXVI, 344-347.

Arthur, W. (1857). *Etymological Dictionary of Family And Christian Names*. New York, Sheldon Blakeman ve Co.

Artun, E. (1993). Türk Kültürü Araştırmaları, Prof. Dr. Şükrü Elçin'e Armağan. İçinde *Bocuk Gecesi ve Sedenka* (34-52). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Ayverdi, İ. ve Topaloğlu A. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi.

Caferoğlu, A. (1964). Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1-33.

Clauson G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: Oxford Universty Press.

Devellioğlu, F. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

Duman, Ö. (2009). Atatürk Döneminde Balkan Göçmenlerinin İskân Çalışmaları (1923-1938). *Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk Yolu Dergisi*, S 43, Bahar, 473-490. http://dx.doi.org/10.1501/Tite_0000000299 Y2 - 2018 ER.

Eckmann, J. ve Mansuroğlu M. (1959). 1959 Yılı Trakya Dialektolojisi Gezi Raporu. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C: IX, 113-118.

Eker, S. (2009). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yay.

Eren, H. (1960). Anadolu Ağızlarında Rumca, İslâvca ve Arapça Kelimeler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 295-371.

Eren, H. (1975). Türkçede Rumca Alıntılar. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XXXI, S: 282, 180-183.

Georgiyev, V. İ. (1979). *Bulgarski Etimologičen Reçnik, Tom II*. Sofiya: İzdatelstvo Na Bılgarskata Akademiya Na Naukite.

Günşen, A. (2008). Doğu Trakya Ağızlarının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler. *Turkish Studies (International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic)*, Volume 3/3, Spring, 402-470.

İpek, N. (1999). *Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri, (1877-1890)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Halaçoğlu, A., (1995). *Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri (1912-1913)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

İmer, K. (1998). *Türkiye'de Dil Planlaması: Türk Dil Devrimi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, s.105.

Klein, E. (1966). *A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language, Volume I A-K*. Amsterdam, London, New York: Elsevier Publishing Company.

Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Meinz, A. (2009). Erzurum Ağzında Ermenice Ödünç Sözler. *Workshop on Turkish Dialects II, Orient-Institut, İstanbul, 18-19 November, 2005, Türk Dilleri Araştırmaları 19*, 89-106.

Olçay, S. (1995). *Doğu Trakya Yerli Ağzı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Porter, V. (2002). *Mason's World Dictionary of Livestock Breeds, Types and Varieties*. Oxfordshire: CABI Publishing.

Tietze, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati, C:1 A-E*. İstanbul: Simurg.

Tosun, İ. (2004). *Tekirdağ Merkez İlçe ve Köyleri Ağzları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK Yay.